

MONETĀRAIS BIĻETENS

2004

9

Latvijas tautsaimniecības attīstībā turpinājās iepriekšējo mēnešu tendences: transporta, glabāšanas un sakaru nozarē un mazumtirdzniecībā joprojām bija vērojama strauja izaugsme, bet nedaudz lēnāks bija rūpniecības reālais izaugsmes temps. Augustā sezonāli izlīdzinātais rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 4.8%, bet mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga par 10.5%. Savukārt kravu apgrozījums Latvijas ostās salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu septembrī palielinājās par 13.0%, pa maģistrālo cauruļvadu transportēto naftas produktu apjoms – par 15.8% un pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms – par 19.3%.

Gada inflācija mazliet samazinājās (līdz 7.7%), tomēr salīdzinājumā ar augustu patēriņa cenas pieauga par 0.4%. Cenu pārmaiņas galvenokārt noteica sezonāli faktori: apģērba un apavu (8.1%) un izglītības pakalpojumu (galvenokārt augstskolu un maksas kursu) cenu kāpums (7.8%) un pārtikas cenu sarukums (par 1.5%). Gada inflācija nepārsniedza prognozēto, un to ietekmēja jau iepriekš novērotie faktori: administratīvi regulējamo cenu pieaugums, netiešo nodokļu un enerģijas cenu kāpums un sliktā raža. Inflācijas gaidu ietekme nepastiprinājās. Bezdarba līmenis Latvijā jau piekto mēnesi bija 8.7%.

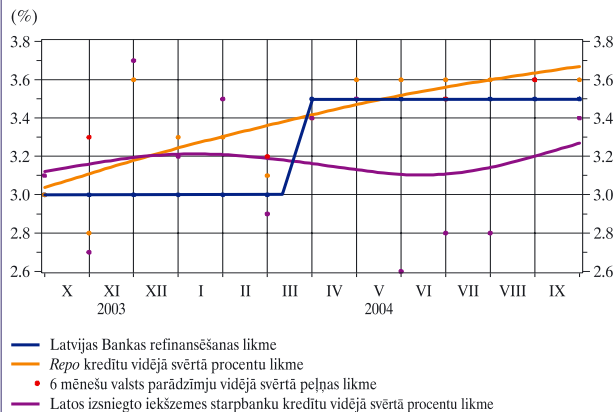
Septembrī būtiski (par 24.2 milj. latu) palielinājās valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais pārpalikums, 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos sasniedzot 93.8 milj. latu (iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – 9.2 milj. latu). Valsts pamatbudžeta, valsts speciālā budžeta un pašvaldību konsolidētā budžeta pārpalikums bija attiecīgi 37.9 milj. latu, 36.3 milj. latu un 16.6 milj. latu. Valsts konsolidētā kopbudžeta pārpalikumu nodrošināja ieņēmumu straujāks pieaugums salīdzinājumā ar izdevumu kāpumu (pieaugums no gada sākuma – attiecīgi 17.4% un 12.0%, septembrī – 24.4% un 10.3%). Noteicošais bija nodokļu ieņēmumu (īpaši uzņēmumu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu) kāpums. Ieņēmumu pieaugumu no gada sākuma veicināja arī ārvalstu finanšu palīdzība (ES strukturālo fondu līdzekļi), savukārt septembrī strauju nenodokļu ieņēmumu kāpumu nodrošināja saņemtā maksa par valsts kapitāla izmantošanu (dividendes). Valūtas kursu pārmaiņu rezultātā pieaugot valdības ārējam parādam, septembrī valdības parāds palielinājās par 7.4 milj. latu (līdz 943.3 milj. latu).

Septembrī notika kārtējā valsts iekšējā aizņēmuma 10 gadu obligāciju izsole un tika pārdoti visi piedāvātie vērtspapīri 12.0 milj. latu vērtībā. Izsoles vidējā peļņas likme (4.86%) bija par 2 bāzes punktiem zemāka nekā iepriekšējā atbilstošā termiņa vērtspapīru izsolē maijā.

Septembrī plašās naudas M2X pieaugumu (10.1 milj. latu) veicināja gan skaidrās naudas, gan noguldījumu atlikuma kāpums. Plašās naudas gada pieauguma temps saglabājās gandrīz nemainīgs (27.7%). Savukārt noguldījumu gada atlikuma kāpuma temps samazinājās līdz 34.4%, joprojām pieaugot ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikumam un nedaudz samazinoties latos veikto noguldījumu atlikumam. Pieaugumu galvenokārt nodrošināja privātpersonu noguldījumu atlikuma palielināšanās.

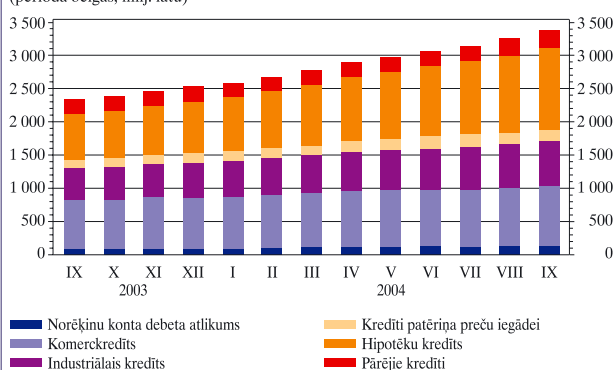
Kredītu atlikuma gada pieauguma tempa kāpumu nodrošināja

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES

IEKŠZEMES UZŅĒMUMIEM UN PRIVĀTPERSONĀM IZSNIEGTO KREDĪTU VEIDI

(perioda beigās; milj. latu)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2004	
	VIII	IX
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	4.8	*
Patērīņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	-0.1	0.4
Gada (%)	7.8	7.7
Patērīņa cenu gada pamatinfliācija ¹ (%)	6.6	7.3
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	92 880	92 478
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	8.7	8.7
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	69.6	93.8
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	177.7	*
Imports	307.1	*
Bilance	-129.4	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

straujais iekšzemes privātpersonu un uzņēmumu hipotekārās kredītēšanas pieaugums. To veicināja arī uzņēmumiem izsniegto industriālā kredīta un komerckredīta atlikuma kāpums. Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums septembrī palielinājās par 130.0 milj. latu, gada pieauguma tempam sasniedzot 45.1%. Tas bija augstākais rādītājs kopš 2002. gada novembra, un vairāk nekā pusi no pieauguma veidoja hipotēku kredīti (t.sk. par 43.1 milj. latu palielinājās kredītu atlikums privātpersonām mājokļa iegādei). Joprojām straujāk auga ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikums. Uzņēmumiem un māsasaimniecībām izsniegto kredītu atlikums pieauga attiecīgi par 70.1 milj. latu un 59.9 milj. latu. Tomēr māsasaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps bija ievērojami straujāks nekā uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikuma gada kāpums (attiecīgi 79.3% un 31.7%).

Kredītu atlikuma pieaugumu septembrī lielākoties nodrošināja nerezidentu resursu piesaiste. Kredītiestāžu ārzemju saistības palielinājās par 295.3 milj. latu (t.sk. saistības pret ārvalstu bankām – par 121.3 milj. latu). Kredītēšanai galvenokārt tika izmantoti no ārvalstu mātesbankām piesaistītie līdzekļi (kāpums – 112.9 milj. latu), savukārt piesaistītie nerezidentu nebanku noguldījumi (pieaugums – 167.5 milj. latu) vairāk tika izvietoti ārzemju aktīvos. Tāpēc banku sektora tīro ārējo aktīvu negatīvais saldo palielinājās par 67.2 milj. latu, bet banku sektora aktīvu kopapjoms pieauga par 316.4 milj. latu un sasniedza 7.2 mljrd. latu. Banku peļņa 2004. gada pirmajos deviņos mēnešos bija 82.6 milj. latu (1.6 reizes lielāka nekā 2003. gada atbilstošajā periodā).

Septembrī būtiski palielinājās uzņēmumiem izsniegto aizdevumu vidējā svērtā procentu likme (par 0.6 procentu punktiem – līdz 7.7% – latos izsniegtajiem kredītiem un par 0.7 procentu punktiem – līdz 5.2% – ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem). Samērā neliels (0.1–0.2 procentu punkti) bija privātpersonām izsniegto kredītu vidējo svērto procentu likmju pieaugums (līdz 9.1% latos izsniegtajiem kredītiem un līdz 5.4% – ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem). Savukārt noguldījumu procentu likmju līmenis gandrīz nemainījās.

RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem septembrī svārstījās 3.5–4.1% robežās, īslaicīgi samazinoties līdz 3.1% rezervju prasību izpildes perioda beigās, bet par 2–4 bāzes punktiem pieauga ilgāka termiņa RIGIBOR (kredītiem ar 6 mēnešu un 12 mēnešu termiņu – attiecīgi līdz 4.37% un 4.39%). Savukārt starpbanku tirgū latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās līdz 3.4%.

Latvijas Bankas naudas piedāvājuma pieaugumu noteica centrālās bankas tīro ārējo aktīvu kāpums (10.1 milj. latu), tai veicot intervences valūtas tirgū un valūtas mijmaiņas darījumus, kā arī par 10.0 milj. latu palielinoties bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikumam. Tomēr kopumā centrālās bankas naudas piedāvājums samazinājās, straujāk augot valdības noguldījuma atlikumam centrālajā bankā (par 23.9 milj. latu). Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem septembra beigās bija 109.7%.

Septembrī bankas likviditāti lielākoties nodrošināja starpbanku tirgū. Bankām izsniegto Latvijas Bankas *repo* kredītu apjoms (276.8 milj. latu) bija par 7.3% mazāks nekā augustā, jo bankas neizmantoja lombarda kredītus, bet latos veikto darījumu apjoms starpbanku tirgū palielinājās par 12.2% (līdz 623.4 milj. latu).

Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtas kursi attiecībā pret latu septembrī mainījās atbilstoši valūtas kursu svārstībām attiecībā pret SDR: ASV dolāra un Japānas jenas kurss samazinājās attiecīgi par 1.1% un 1.6%, bet eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss pieauga attiecīgi par 1.7% un 0.4%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2004	
	VIII	IX
Banku sistēma		
M2X	2 630.4	2 640.5
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	611.5	614.2
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	2 018.9	2 026.3
Pieprasījuma noguldījumi	1 165.8	1 183.5
Termiņnoguldījumi	853.1	842.8
M2D	1 878.3	1 869.7
Tīrie ārējie aktīvi	-19.6	-76.7
Tīrie iekšējie aktīvi	2 649.9	2 717.2
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	3 262.1	3 392.1
Īstermiņa kredīti	467.1	497.3
Ilgttermiņa kredīti	2 795.0	2 894.8
Kredīts valdībai (neto)	80.9	49.7
Latvijas Banka		
M0	891.8	878.7
Skaidrā nauda apgrozībā	683.4	686.2
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	208.4	192.5
Tīrie ārējie aktīvi	954.1	964.2
Tīrie iekšējie aktīvi	-62.3	-85.4
Kredīti	-2.2	-21.3
Bankām	92.0	102.0
Valdībai (neto)	-94.2	-123.3
Pārējie aktīvi (neto)	-60.1	-64.1
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	1 738.19	1 777.87
Zelts	100.37	102.50
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.14	0.14
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 637.60	1 675.15

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2004	
	VIII	IX
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.6	3.4
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti uzņēmumiem (izsniegti latos)	7.1	7.7
Kredīti privātpersonām (izsniegti latos)	8.9	9.1
Kredīti uzņēmumiem (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.5	5.2
Kredīti privātpersonām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.3	5.4
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Uzņēmumu termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.5	3.4
Uzņēmumu pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.2	1.2
Privātpersonu termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.5	3.5
Privātpersonu pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.6	0.6
Uzņēmumu termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.5	1.8
Uzņēmumu pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.6	0.7
Privātpersonu termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.1	2.1
Privātpersonu pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.9	0.8
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5500	0.5440
Ls pret GBP	0.9820	0.9860
Ls pret 100 JPY	0.4980	0.4900
Ls pret EUR	0.6600	0.6710

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2004	
	VIII	IX
Banku rezerves	277.0	260.3
Nacionālā valūta banku kasēs	71.8	72.0
Noguldījumi Latvijas Bankā	205.2	188.3
Ārzemju aktīvi	2 743.3	2 971.4
Ārvalstu valūta banku kasēs	52.3	52.4
Prasības pret ārvalstu bankām	1 788.9	1 961.5
Prasības pret ārvalstu nebankām	877.1	928.0
Pārējie aktīvi	25.0	29.5
Prasības pret centrālo valdību (neto)	174.0	170.8
Prasības pret pašvaldībām (neto)	1.0	2.2
Prasības pret valsts uzņēmumiem	79.5	82.0
Prasības pret privātuzņēmumiem	2 104.8	2 172.7
Prasības pret privātpersonām	1 113.6	1 173.5
Neklasificētie aktīvi	381.5	358.2
Pamatlīdzekļi	123.7	124.0
Nauda ceļā	8.1	8.7
Pārējie aktīvi	59.5	58.0
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	190.2	167.6
Aktīvi pavisam	6 874.7	7 191.1
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>587.5</i>	<i>490.4</i>
Pieprasījuma noguldījumi	718.8	718.1
Valsts uzņēmumu	52.5	57.3
Privātuzņēmumu	321.9	317.4
Privātpersonu	344.4	343.4
Termiņnoguldījumi	548.1	537.4
Valsts uzņēmumu	57.4	44.0
Privātuzņēmumu	174.2	172.2
Privātpersonu	316.5	321.2
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	752.0	770.8
Valsts uzņēmumu	27.7	28.2
Privātuzņēmumu	263.4	259.3
Privātpersonu	460.9	483.4
Tranzītfondi	5.5	5.4
Ārzemju pasīvi	3 716.9	4 012.2
Saistības pret ārvalstu bankām	1 114.8	1 236.1
Saistības pret ārvalstu nebankām	2 463.5	2 631.0
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	138.7	145.1
Saistības pret Latvijas Banku	92.0	102.0
Parāda vērtspapīri	78.8	76.4
Kapitāls un rezerves	555.7	568.8
Rezidentu	313.0	328.6
Nerezidentu	242.7	240.2
Uzkrājumi parādiem un saistībām	80.3	81.0
Neklasificētie pasīvi	326.6	318.9
Nauda ceļā	99.1	112.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	55.3	55.1
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	172.2	151.5
Pasīvi pavisam	6 874.7	7 191.1
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>587.5</i>	<i>490.4</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).